

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БОГОСЛОВ'Я ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «ФІЛОСОФІЯ»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА
(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Зубов Вадим Олексійович
Контактний тел.	+380506882335
E-mail:	zubov15021967@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=533
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій, а. 401с, корпус ІЗСТ КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message/index.php

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою для аспірантів спеціальності 051 Економіка.

Предметом вивчення дисципліни «Філософія» є сукупність принципів, функцій, методів пізнання, ідей, що накопичило людство. Це способи осмислення світу людиною в своїх найзагальніших та найсуттєвіших характеристиках. Вивчення філософії передбачає ґрунтовну гуманітарну підготовку: знання всесвітньої та вітчизняної історії, знайомство з психологією, релігієзнавством, етикою, логікою, естетикою, своєрідністю сучасного мистецтва тощо. Дисципліна «Філософія» для аспірантів є особливим осмисленням природного та духовного світу з позицій виявлення їх універсальних рис, ознак та характеристик. З цієї причини вона є світоглядним знанням, спроможним визначити орієнтації науково-технічному, природничому та гуманітарному знанню. Пропонована навчальна дисципліна дає аспірантам цілісний погляд на життєві проблеми, пропонуючи масштаб об'єктивного, незаангажованого гуманістичного розуміння суспільних процесів, щоб долати маніпулятивні технології та формувати самостійний погляд на світ на основі принципів плюралізму та толерантності.

Задекларованими формальними видами навчальних занять для майбутніх докторів філософії є лекції, практичні заняття та консультації з використанням елементів інноваційних освітніх технологій (інтерактивних, бінарних, проблемних тощо).

Практичні заняття передбачають активізацію пізнавальної діяльності здобувачів сучасними методами викладання, зокрема набуття гнучкого мислення, відкритості до застосування фахових знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи.

Самостійна робота слухачів полягає в автономному засвоєнні навчального матеріалу у зручний час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без обов'язкової участі викладача, а також у підготовці до практичних занять. Консультації призначені для роз'яснення аспірантам теоретичних або практичних питань і відбуваються за згодою з викладачем в асинхронній або синхронній формі.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей та самостійних робіт, перевірки

виконання домашніх завдань, виконання практичних робіт з використання інформаційних технологій та індивідуальних домашніх завдань. Для визначення результатів модульного та підсумкового контролю використовується система накопичення балів, яка стимулює систематичну роботу студента протягом семестру.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 1 семестру здійснюється у формі екзамену.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин - 90 год., у т. ч. 32 години аудиторних занять і 58 годин самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS - 3.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
3	90	32	16	-	16	58

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни. Місія філософії спрямована на залучення аспіранта до загальнокультурного світового контексту, формування цілісного системного уявлення про теоретичні засади та загальні закономірності світового розвитку, а також вироблення навичок критичного мислення і власної аргументованої позиції.

У процесі вивчення дисципліни у аспірантів формуються наступні «соціальні навички» Soft skills:

1. Критичне мислення: розвиток у аспірантів критичного мислення з позиції наукової об'єктивності і толерантності та вміння оцінювати сучасні наукові досягнення.
2. Системне мислення: розвиток у аспірантів мислення, що враховує всебічність, взаємоув'язаність, цілісність, багатоаспектність у наукових дослідженнях.
3. Системний підхід: здатність визначення найбільш стійких зв'язків, що безпосередньо та у значній мірі впливають на рішення поставленої задачі у наукових дослідженнях та які можуть бути реально оцінені.
4. Самостійність: уміння аспіранта формувати власну думку та власну позицію, аналізуючи суспільні явища і події, орієнтуватися у суспільно-політичному житті.
5. Комунікативність: здатність аспірантів приймати участь в дискусіях стосовно цивілізаційних та технологічних зрушень з позицій антропологічного виміру технічного прогресу.
6. Лідерство: вміння формувати та демонструвати лідерських якостей у аспірантів.

Результати навчання. Знання з філософії як теоретичної основи світогляду виступає підґрунтям підготовки спеціалістів вищого університетського рівня та формує свідомість майбутньої національної еліти.

Окремих завданням курсу філософії є озброєння сучасного фахівця арсеналом знань, що складають теоретичну і методичну основу осягнення професійної діяльності та набуття знань та вмінь:

1. Засвоєння основних духовних парадигм розвитку людства, що знайшли своє втілення в системі філософських понять, категорій в певних соціально-культурних контекстах і пануючих цінностях.
2. На основі знання основних етапів історико-філософського процесу виявити закономірності суспільного розвитку, що дасть можливість прогнозувати можливе майбутнє людства.
3. Засвоївши певні алгоритми пізнання навколишнього світу, усвідомити особливості взаємозв'язку науки й техніки з сучасними соціальними й моральними проблемами.
4. Спроможність вирішувати морально-етичні проблем суспільного та особистого життя, щоб визначити шляхи та смисли людського існування на загальному та індивідуальному рівнях.
5. Мати спроможність аналізувати причини, наслідки та впливи певних ідей, пізнавальних методів для осмислення складних комунікаційних та інформаційних технологій, які мають місце в сучасному суспільстві.
6. Мати здатність до публічних виступів, брати участь в дискусії, відстоювати свою точку зору, висловлювати конструктивні ідеї з позицій гуманітарного підходу, виходячи за

межі суто технічного знання.

7. Здатність формулювати розв'язувати завдання своєї спеціальності, з позицій теоретичних та методологічних і засад для більш широкого бачення проблеми.

ЗАПЛАНОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання:

РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН 2. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
1 семестр			
Змістовий модуль № 1. ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ, ВІДРОДЖЕННЯ, НОВОГО ЧАСУ			
Тема 1. Предмет філософії. мета курсу; філософія і її предмет; світогляд і його типи; відмінність філософії від науки, мистецтва та релігії; практичне значення філософії. Історія філософії як предмет аналізу. Антична філософія Проблеми ранньої античної філософії, виникнення філософії; філософія природи.	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 1
Тема 2. Філософія Середньовіччя та Відродження. Основні принципи релігійно - філософського світогляду; філософське значення Біблії як відкриття та осмислення нового виміру людини. Філософія епохи Нового часу. Перша наукова революція	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 2
Змістовий модуль 2. ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА ТА НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ			
Тема 3. Філософія епохи Просвітництва Основні ідеї філософії Просвітництва; матеріалізм Ламетрі; атеїзм Вольтера; соціальна філософія Ж.-Ж. Руссо. Німецька класична філософія: ідеалізм Соціально-історичні умови виникнення німецької філософії; соціально-етична концепція І.Канта.	2	2	1. Самостійне опрацювання теоретичних питань. 2. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 3. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 3

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
Тема 4. Німецька класична філософія: матеріалізм Атеїзм та антропологічна філософія Л.Фейербаха Л. Фейербах про сутність релігії. Філософія науки та техніки Особливості сциєнтистської філософії. Наука як феномен цивілізації; типологія наук; позитивізм; критичний перегляд принципів і традицій класичної філософії на рубежі ХІХ-ХХ ст.	2	2	1. Самостійне опрацювання теоретичних питань. 2. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 3. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 4
Змістовий модуль 3. АНТРОПОЛОГІЧНА ФІЛОСОФІЯ. ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА ТА СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ			
Тема 5. Антропологічна філософія в 19 ст. Особливості антропологічної філософії; «Філософія життя» Ф. Ніцше; критика попередньої культури і філософії; декаданс, нігілізм.	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 5
Тема 6. Екзистенціально-антропологічна філософія. Філософія екзистенціалізму та її проблематика; .проблема свободи та самотності у французькому екзистенціалізмі (Ж.-П.Сартр, А.Камю, Марсель);. антропологічна філософія 20 ст..	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 6
Тема 7 Особливості постмодерного філософування Особливості французького структуралізму; проблема влади, як дисципліни.	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 7
Тема 8. Філософські проблеми сучасності. Особливості філософії премодерну; філософія епохи модерну; специфіка постмодерністської філософії як критичного мислення.	2	2	1. Підготовка до практичних занять, опрацювання матеріалу лекцій та навчальної літератури. 2. Виконання домашнього індивідуального завдання з теми 8
Разом за 1 семестр:	16	16	

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Філософія» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль - здійснюється протягом семестру шляхом опитування на семінарських (практичних) заняттях, перевірки виконання домашніх завдань, індивідуальних домашніх завдань. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського заняття, уміння самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль - здійснюється у формі письмового екзамену відповідно до графіка освітнього процесу.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Бали нараховуються за виконання завдань аудиторної роботи, домашніх завдань до практичних занять, аудиторних самостійних робіт, індивідуальних домашніх завдань (ІДЗ)-типових розрахунків.

Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

Оцінка рівня роботи студента протягом семестру під час навчальних занять та самостійної роботи здійснюється у межах 75 балів (три модулі по 25 балів). Вага екзамену у підсумковій оцінці складає 25 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Опитування на заняттях	15
Матеріали самопідготовки	15
Написання рефератів	10
Написання творчої роботи	10
Тестування	10
Модульна контрольна робота	10
Екзамен	25
Разом	100

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	О	Оцінка за національною шкалою	
	Оцінка за шкалою ЄКТС	Якісні критерії оцінювання	Екзамен/ Залік
90-100	А	Здобувач виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання та продукувати нові ідеї. Без допомоги науково-педагогічних працівників знаходить і аналізує необхідну інформацію, вміє її використовувати для вирішення практичних завдань, в тому числі й у нестандартних ситуаціях, переконливо та авторитетно аргументує думки, демонструє необхідні ціннісні установки, способи мислення та здібності	Відмінно/ зараховано
82-89	В	Здобувач вільно володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність виконувати складні завдання в межах предметної галузі дисципліни з несуттєвими помилками, рефлексивно виправляючи їх. Виявляє помірну ініціативність та інноваційність, достатній ступінь самостійності під час обговорення та критичного аналізу навчального контенту, має сформовані ціннісні установки на його використання в подальшому у професійній діяльності та науковому дослідженні.	Добре/ зараховано

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою СКТ	Оцінка за національною шкалою	
		Якісні критерії оцінювання	Екзамен/Залік
75-81	С	Здобувач добре володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію за допомогою науково-педагогічних працівників, загалом самостійно застосовує теоретичний контент на практиці, контролює власну діяльність, виправляє помилки, з-поміж яких є суттєві. Здобувач добирає аргументи для підтвердження власних гіпотетичних думок, але робить це не завжди переконливо та авторитетно, що свідчить про відсутність особистої	Добре/ зараховано
67-74	D	Здобувач здатен відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний контент, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих. Здобувач рідко демонструє наявність власного бачення з питань, що відносяться до предметної області дисципліни, не виявляє авторитетності й інноваційності під час обговорення, має невисокий ступінь самостійності в прогнозах на способи	Задовільно/ зараховано
60-66	E	Здобувач володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, але значну частину його відтворює репродуктивно, без застосування переважаючої кількості власних ідей та експертних думок. Демонструє відсутність стійкої авторитетної інноваційної позиції, а висунуті аргументи не завжди є самостійними. Здобувач не завжди здатен вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери дисципліни з колегами або науковою спільнотою, має нечіткі ціннісні орієнтації, низький інтерес до використання отриманих знань під час подальшої	Задовільно/ зараховано
35-59	FX	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, демонструє низку авторитетності, відсутність інтересу до дисципліни та можливості використання її предметного змісту в своїй професійно-педагогічній та науково-педагогічній діяльності.	Незадовільно/ не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Здобувач володіє матеріалом дисципліни лише на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, демонструє відсутність зацікавленості у її вивченні або не усвідомлює її соціального та професійного значення	Незадовільно/ не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Філософія: історія, суспільство, освіта: підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К. : ВПЦ "Київський ун-т", 2011. - 591 с.
2. Філософія: словник-довідник : навч. посіб. / за ред. проф. І. Ф. Надольного, проф. І. І. Пилипенка, проф. В. Г. Чернеця ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец., Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - 3-є вид., допов., випр., переробл. - К. : НАКККіМ, 2010. - 480 с.
3. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб./за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 621 с.
4. Філософія: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів / кол. авторів; кер. автор. кол. А. О. Приятельчук. – Київ: Вадекс, 2021. – 560 с.
5. Макаров З. Ю. М–15 Філософія. Ч. 1. Історія розвитку філософської думки: навчальний посібник – Вінниця: Видавець ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 232 с.
6. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт. кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2021. - 286 с.
7. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.
8. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 3-тє вид., переробл. – Харків : Право, 2020. – 432 с.
9. Філософія: Підруч. для вищої школи / В. Г. Кремень (заг. ред.), М. І. Горлач (заг. ред.). - 3 вид., перероб. та доп. - Х.: Прапор, 2004. - 735 с.
10. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: Підручник. - К.: Либідь, 2001. - 408 с.
11. Філософія : посіб. для підготов. до іспитів / П. С. Прибутько, Т. В. Кондратюк-Антонова, В. І. Стус. - Вид. 5-е, допов. та переробл. - К. : Паливода А. В. [вид.], 2011. - 181 с. - (Бібліотечка студента).
12. Новейший философский словарь / А. А. Грицанов (сост. и гл. науч. ред.). - 3 изд., испр. - Мн.: Книжный Дом, 2003. - 1279 с.
13. Абрамов А. И., Аверинцев С. С., Алешин А. И., Антонов К. М., Апполонов А. В. Философия: Энциклопедический словарь / А. А. Ивин (ред.). - М.: Гардарики, 2004. - 1072 с.
14. Барулин В. С. Социальная философия: Учебник. - Изд. 2-е. - М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999. - 560 с.
15. Воронкова В. Г. Філософія: Навчальний посібник. - Київ: ВД «Професіонал», 2004. - 464 с.
16. История философии: Энциклопедия. - Мн.: Интерпрессервис; Книжный Дом. 2002. - 1376 с.

Додаткова:

1. Філософія інформаційних комунікацій : монографія / О. П. Дзьобань ; Нац. акад. прав. наук України, Н.-д. центр прав. інф-ки. - Х. : Майдан, 2012. - 223 с.
2. Філософія сучасного суспільства: навч.-метод. посіб. з курсу "Філософія" для студ., магістрів, аспірантів і здобувачів усіх спец. / О. О. Дольська ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". - Х. : Підручник НТУ "ХПІ", 2012. - 180 с.
3. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 712 с.
4. Філософія науки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Афанасьєва [та ін.] ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Б. Хмельницького. - Мелітополь : Люкс, 2011. - 207 с.
5. Філософія ХХ-ХХІ століть: імена: біограф. словник / [уклад. Ю. В. Омельченко]. - К. : Фенікс, 2011. - 211 с.
6. Філософія історії: підручник / О. А. Габріелян, І. І. Кальної, О. П. Цветков. — Київ : Академвидав, 2010. — 213 с.
7. Філософія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / [авт.-

упоряд.: І. С. Добронравова та ін. ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. -Т. 2 : Теоретична та практична філософія. - 2010. - 431 с.

8. Філософія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / [авт.-упоряд.: І. С. Добронравова та ін. ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. - Т. 1 : Філософська пропедевтика. - 2010. - 847 с.

9. Конох М.С., Бабічева Т.А. Філософія екзистенціалізму: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дніпродзержинський держ. технічний ун-т. — Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2009. — 126с.

10. Вільчинський Ю.М. Філософія історії: теорія взаємопроникнення часу і вічності: [лекції]. — К. : Поліграфкнига, 2009. — 360с.

11. Райда К.Ю.. Екзистенціальна філософія. Традиція і перспективи / Костянтин Райда. — К. : ПАРАПАН, 2009. — 328 с.

12. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навч. посіб. / Людмила Рижак; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. — 639 с.

13. Філософія: ідеї, ідеології, персоналії / Ю.В. Омельченко (уклад.). — К. : Ракша М.О., 2009. — 296с.